

**Associació Promotora
de la Llengua Catalana**

Biblioteca Central d'Igualada

B

***LA GRAMÀTICA ESSENCIAL
DE LA LLENGUA CATALANA***

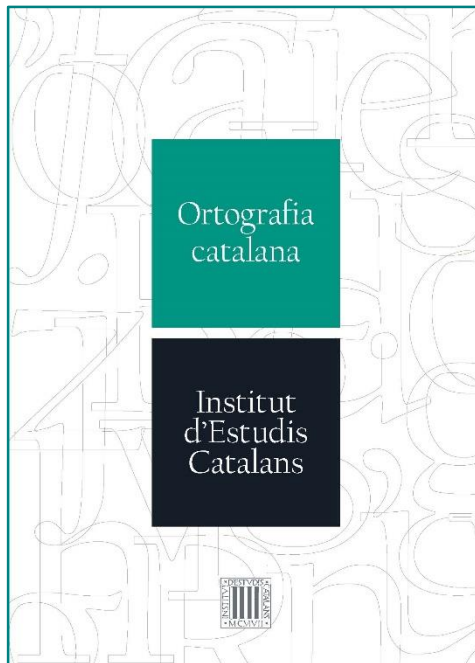
Josep M. Mestres

Igualada, 25 de maig de 2019

LES RECENTS NOVETATS NORMATIVES DEL CATALÀ

Una ortografia, **un** diccionari i **una** gramàtica per a **una** llengua de cultura.

2017 (229 p.)

1995 (2a ed., 2007)
(70.000 entrades i 17.500 subentrades)

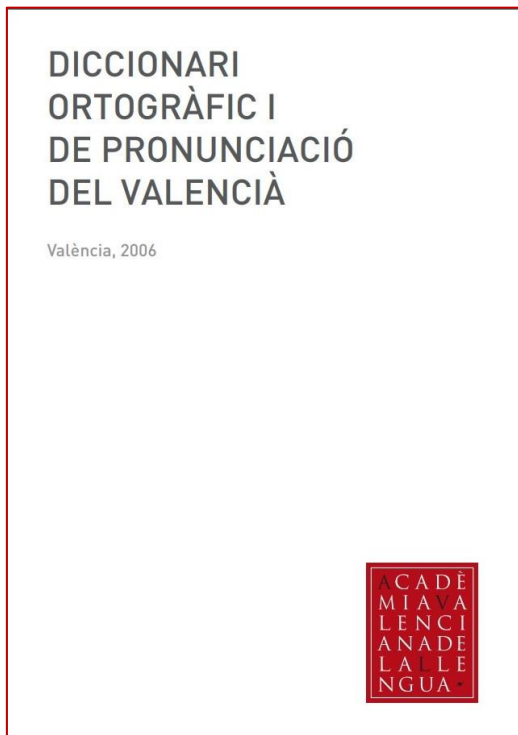

2016 (1.439 p.)

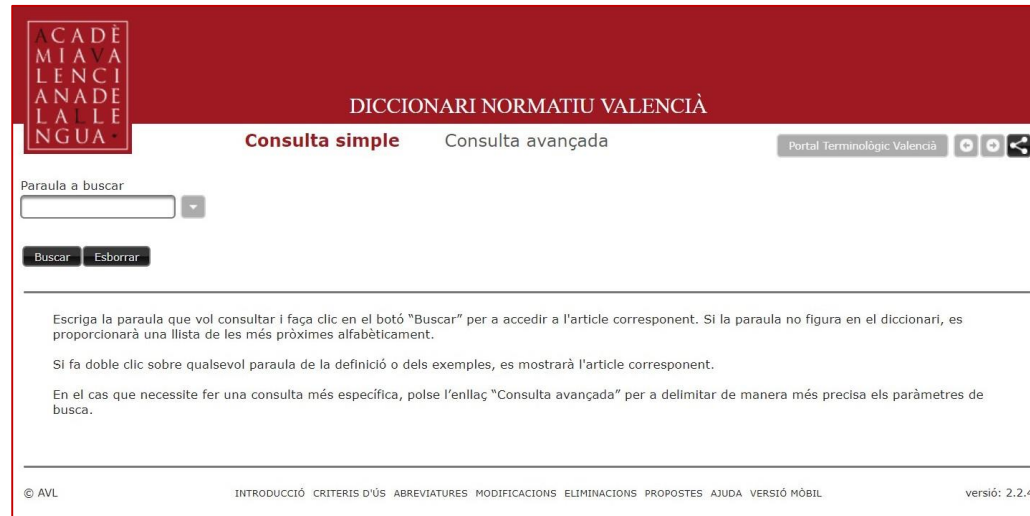

L'ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA TÉ TAMBÉ UNA ORTOGRAFIA, UN DICCIONARI I UNA GRAMÀTICA NORMATIUS

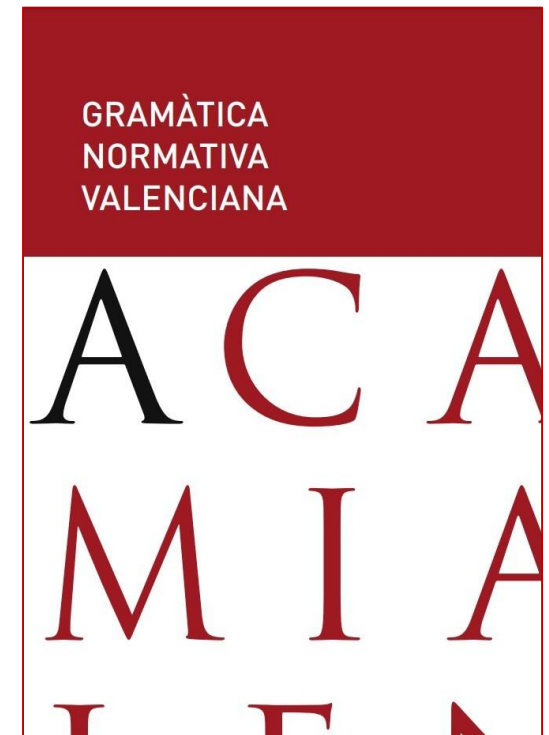
2006 (norm. ort., 40 p.)

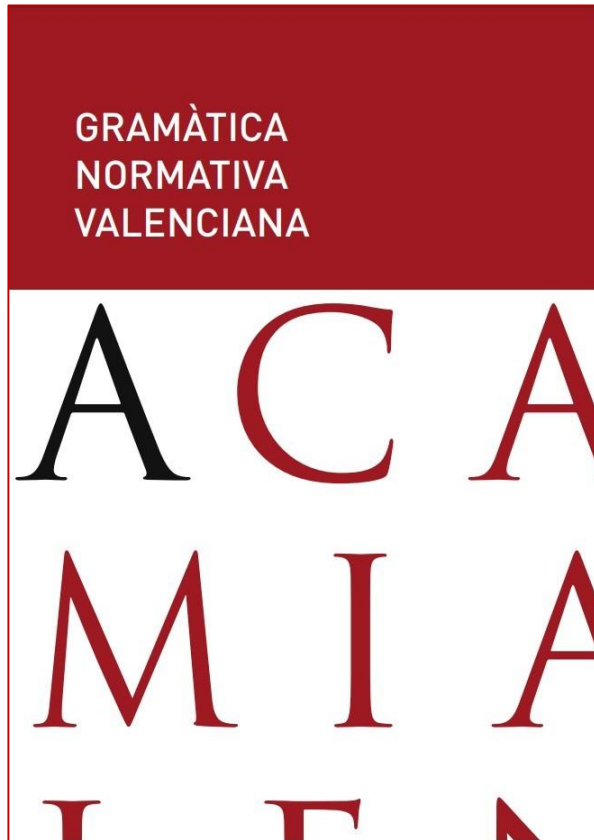
2016
(90.000 entrades)

2006 (408 p.)

EXCURSUS: COM HEM DE CONSIDERAR LA GRAMÀTICA NORMATIVA VALENCIANA?

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua la va publicar l'any 2006.

Conté 408 pàgines, en les quals tracta de l'ortologia (fonètica i fonologia), l'ortografia, la morfologia flexiva, la sintaxi i la formació de mots, a més de dos annexos: l'un dedicat a les abreviatures, els símbols i les sigles, i l'altre dedicat als gentilicis valencians.

DE GRAMÀTIQUES DE L'IEC, PERÒ, EN TENIM TRES

La GIEC va acompanyada de dues altres versions simplificades, la primera de les quals s'ha fet pública a final de gener de 2019 i la segona es podrà adquirir a les llibreries a partir del mes de setembre del mateix any.

GIEC

Gramàtica de la llengua catalana, que descriu d'una manera prou exhaustiva la realitat de la llengua que pugui servir de base per a la codificació gramatical. Conté 1.456 termes (455 de nivell bàsic, 928 de subordinats i 73 sinònims complementaris). Extensió: 1.439 pàgines.

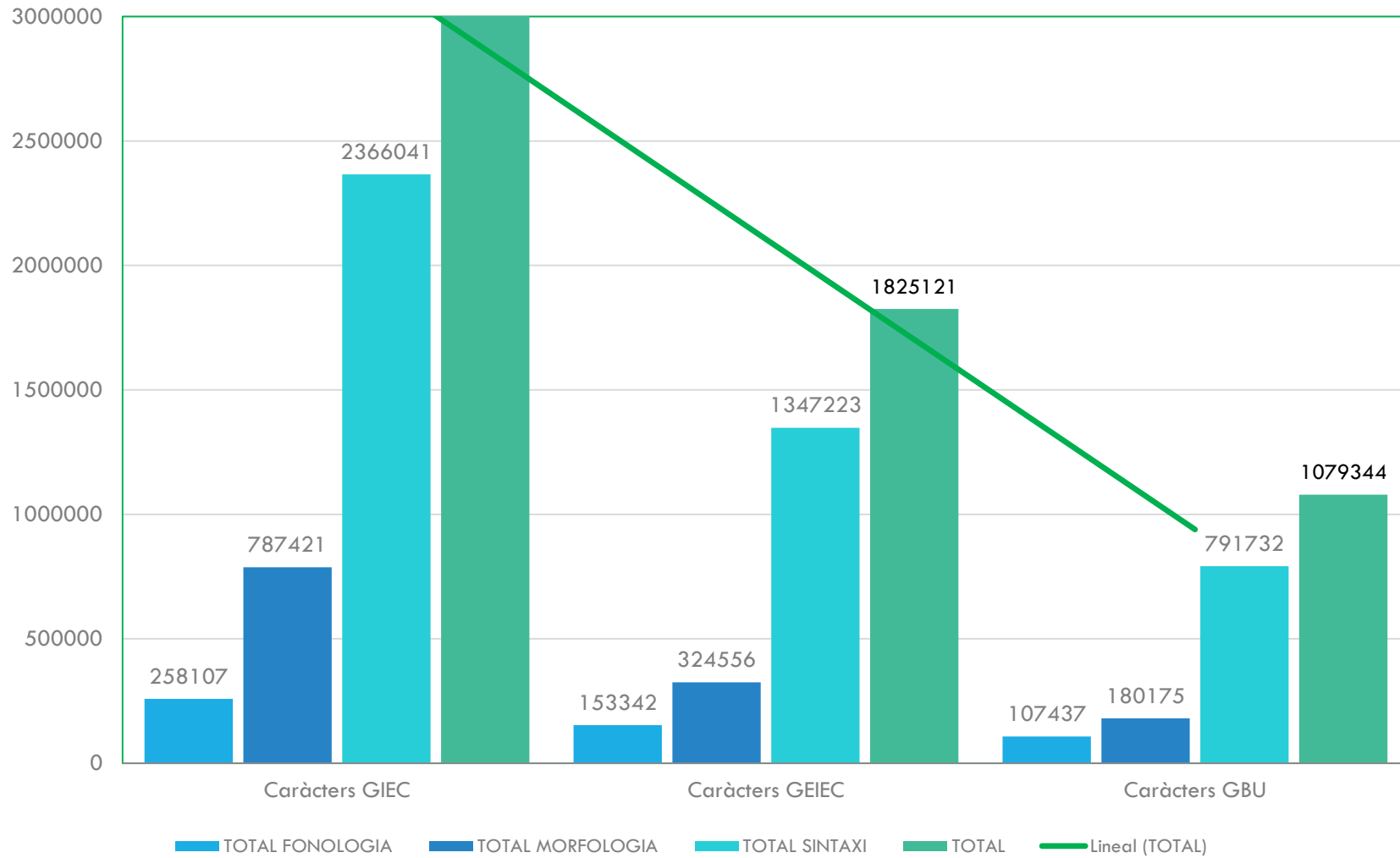
GEIEC

Gramàtica essencial de la llengua catalana (únicament en línia), reformulació de la GIEC per a fer-la accessible a un públic més general, tant pel que fa al contingut com pel que fa a la forma d'expressió d'aquesta, i per a facilitar-ne la consulta per mitjà d'Internet. Conté un glossari amb 568 termes. Extensió: ~700 pàgines.

GBU

Gramàtica bàsica i d'ús de la llengua catalana, de consulta adaptada als usuaris amb coneixements gramaticals generals que necessiten resoldre dubtes en l'ús i amb una extensió una mica inferior a la de la GEIEC.

GIEC - GEIEC - GBU (caràcters)

(Gràfic cedit per l'equip del GEIEC, al qual agraim la gentilesa)

L'ANY 2018, LA *GRAMÀTICA ESSENCIAL*

La *Gramàtica essencial de la llengua catalana* forma part del conjunt de gramàtiques institucionals de l'Institut d'Estudis Catalans que parteix de la *Gramàtica de la llengua catalana* (2016) i que es completarà amb la *Gramàtica bàsica i d'ús de la llengua catalana* (2019). Va ser aprovada pel Ple de la Secció Filològica el 9.3.2018 i ratificada pel Ple de l'IEC el 13.9.2018.

Aquesta gramàtica en línia es pot consultar a l'adreça <https://geiec.iec.cat>.

Gramàtica
essencial
de la llengua
catalana

Institut
d'Estudis
Catalans
2018

Presentació Sumari Quadres Glossari

CONTINGUT DE LA *GRAMÀTICA ESSENCIAL*

La *Gramàtica essencial de la llengua catalana* (GEIEC, 2018) és una versió resumida i reorganitzada, simplificada expositivament i terminològica respecte a la *Gramàtica de la llengua catalana* (GIEC, 2016) de l'Institut d'Estudis Catalans.

La principal aportació de la GEIEC és la incorporació al text d'elements de suport variis que faciliten la consulta.

Es presenta amb un format adaptat per a la consulta en línia i té per objectiu general fer accessible a un públic ampli la descripció i la normativa gramaticals contingudes en la GIEC.

La GEIEC comprèn trenta-dos capítols (la GIEC en conté trenta-cinc) i, en extensió (nombre de caràcters), supera lleugerament el 50 % de la GIEC (més de set-centes pàgines equivalents).

COMPARANÇA DE CONTINGUTS GEIEC-GIEC (1)

<i>GEIEC</i>	<i>GIEC</i>
Fonètica i fonologia	
	1. Fonètica i fonologia: conceptes bàsics
1. Les vocals i la síl·laba	2. L'estructura sil·làbica
	3. Les vocals
2. Les consonants	4. Les consonants
3. L'accent i l'entonació	5. Les categories suprasegmentals
Morfologia	
	6. Morfologia: conceptes bàsics
4. La flexió nominal	7. La flexió nominal
→ § 13	8. La flexió dels pronoms personals. La forma dels pronoms febles
5. La flexió verbal	9. La flexió verbal
6. La formació de mots: la derivació	10. La derivació per sufixació. La derivació sense afixos derivatius
	11. La prefixació
7. La composició i altres processos de formació de mots	12. La composició

COMPARANÇA DE CONTINGUTS GEIEC-GIEC (2)

GEIEC	GIEC
Sintaxi	
	13. Sintaxi: conceptes bàsics
8. El nom i el sintagma nominal	14. El nom i el sintagma nominal
9. L'adjectiu i el sintagma adjectival	15. L'adjectiu i el sintagma adjectival
10. L'article	16. Els determinants
11. Els demostratius i els possessius	
12. Els quantificadors nominals	17. Els quantificadors nominals
13. Els pronoms personals i els pronoms <i>en</i> , <i>hi</i> i <i>ho</i>	18. Els pronoms personals i els pronoms febles <i>ho</i> , <i>en</i> i <i>hi</i> : naturalesa i funció
14. Les preposicions àtones i les compostes	19. La preposició i el sintagma preposicional
15. Les preposicions tòniques i les locucions prepositives	
16. L'adverbi	20. L'adverbi i el sintagma adverbial
17. La predicació verbal	21. La predicació verbal
18. La predicació no verbal: les construccions copulatives i els predicatius	22. La predicació no verbal
19. Les construccions passives, les impersonals i altres construccions amb subjecte indefinit	23. Les oracions passives i les construccions amb subjecte indefinit (o impersonals)

COMPARANÇA DE CONTINGUTS GEIEC-GIEC (3)

<i>GEIEC</i>	<i>GIEC</i>
Sintaxi (continuació)	
20. El verb: el temps, l'aspecte i el mode	24. El temps, l'aspecte i el mode. Les perífrasis verbals
21. Les conjuncions i els connectors parentètics	25. Les conjuncions i els connectors parentètics. La coordinació
22. La coordinació	
23. Les oracions subordinades substantives	26. Les oracions subordinades substantives
24. Les oracions subordinades de relatiu	27. Les oracions subordinades de relatiu
25. Les construccions comparatives i les superlatives	28. Les construccions comparatives, les superlatives i les consecutives ponderatives
26. Les construccions causals, les finals i les consecutives	29. Les construccions causals, les finals i les il·latives
27. Les construccions condicionals i les concessives	30. Les construccions condicionals i les concessives
28. Les expressions temporals i les aspectuals	31. Les expressions temporals i les aspectuals
29. Les formes verbals no finites	32. Les construccions de participi i les de gerundi
30. L'ordre de constituents: ordre bàsic i construccions marcades	33. L'oració declarativa. Ordre bàsic i construccions marcades
31. La modalitat oracional. Les interjeccions	34. Les oracions interrogatives, les exclamatives i les imperatives. El vocatiu i la interjecció
32. La negació	35. La negació

COMPARANÇA DE CONTINGUTS GEIEC-GIEC (4)

Remarques:

1a) El contingut dels capítols 1, 6 i 13 de la GIEC, que sobretot són definicions de la terminologia emprada en la gramàtica, queda recollit en el glossari de la GEIEC, que conté també definicions.

2a) La GEIEC constitueix una simplificació denominativa respecte a la GIEC. P. ex.: *nom discontinu* (GIEC) > *nom no comptable* (GEIEC). L'ideal, però, seria que el terme de la GIEC remetés sempre al terme de la GEIEC dins el glossari, de tal manera que es puguin trobar ambdós termes, independentment de l'obra on constin.

3a) Pel que fa a les marques normatives, la GEIEC només en fa servir tres (*no acceptable, s'evita i és preferible*).

4a) La bibliografia consultada per a la redacció de la GIEC sortirà publicada pròximament, amb la qual cosa podrem conèixer l'abast de les obres que s'han tingut en compte, que és bastant ampli.

CARACTERÍSTIQUES DE LA GEIEC (1)

Les explicacions s'organitzen al voltant de **quadres resum** (n'hi ha 245, a més de 14 taules i 30 figures), els quals permeten anar ràpidament al contingut concret que se cerca.

Els quadres resum presenten d'una manera sintètica el contingut dels apartats i, doncs, funcionen com una mena d'índex d'apartat. Esquematitzen els fenòmens més representatius o freqüents que es descriuen a continuació, generalment en el mateix ordre, de manera que cada fila sol correspondre a un paràgraf o a una unitat temàtica del text posterior. El text posterior desenvolupa la informació del quadre i també inclou informacions sobre altres casos menys freqüents o d'ús més reduït. Quan l'explicació es desenvolupa en un altre apartat, apareix **l'enllaç (+)**, que permet obrir-lo en una nova finestra si es vol ampliar la informació (p. ex., [§ 10.2](#)).

CARACTERÍSTIQUES DE LA GEIEC (2)

10.2 Característiques de l'article i classes

article

article definit

article indefinit

article personal

article salat

L'article és un determinant que introdueix en el sintagma nominal una especificació basada en el caràcter conegut (o predictable) o no conegut de l'entitat que es designa. En el primer cas, l'article que s'usa és el definit (*El llibre que li han regalat sembla interessant*); en el segon cas, s'usa l'article indefinit (*He comprat uns llibres molt interessants*)². L'article, doncs, fa de determinant respecte a un nom, amb el qual generalment concorda en gènere i nombre.

El quadre 10.1 mostra les diferents classes d'article.

QUADRE 10.1

Classes d'article

Classe	Gènere	Singular: forma sil·làbica	Singular: forma asil·làbica	Plural
Definit [+]	masculí femení	<i>el</i> <i>la</i>	<i>l'</i>	<i>els</i> <i>les</i>

CARACTERÍSTIQUES DE LA GEIEC (3)

A més de quadres resum, la GEIEC conté 14 taules (que, a diferència dels quadres, no tenen els exemples agrupats en la columna de la dreta) i 30 figures. També inclou **quatre annexos** amb informacions complementàries: els símbols utilitzats per a representar les vocals (capítol 1) i les consonants (capítol 2), i les llistes de sufixos i de prefixos més freqüents (capítol 6) (p. ex., [§ 1.5](#)).

1.5 Annex. Les vocals: símbols fonètics i grafies

coda (sil·làbica) diftong hiat nucli sil·làbic obertura sil·làbica reducció vocàlica síl·laba trifong vocal

En el quadre 1.16 s'inclouen les vocals acompanyades dels símbols de l'Associació Fonètica Internacional i de les grafies amb què es representen; s'hi expliciten pronúncies específiques d'alguns parlars.

QUADRE 1.16

Vocals: símbols fonètics i grafies

Vocal	Símbol	Grafia	Exemples
Alta anterior	i	i	caní, illa, intel·ligent, pintar, raïm

CARACTERÍSTIQUES DE LA GEIEC (4)

Els fenòmens descrits s'il·lustren d'una manera sistemàtica per mitjà dels exemples dels quadres i dels exemples que apareixen inserits en l'exposició, els quals majorment procedeixen de la GIEC (p. ex., [§ 32.2](#)).

L'adverbi *sí* també s'empra en construccions emfàtiques, seguit de la conjunció *que*, per a focalitzar el constituent que apareix dislocat a l'esquerra de l'oració: —*Han arribat els de la colla?* —*L'Enriqueta sí que ha arribat, però els altres encara no*². En aquest cas, *sí* no es comporta com a adverbi de polaritat positiva i, per això, l'oració pot ser negativa i aleshores *sí que* apareix immediatament seguit de *no* sense que això impliqui cap contradicció: *L'Enriqueta sí que no ha arribat, però els altres fa estona que són aquí*. En comptes de la seqüència *sí que no*, en certs parlars del català central s'empra *no que no*: *L'Enriqueta no que no ha arribat, però els altres fa estona que són aquí*.

CARACTERÍSTIQUES DE LA GEIEC (5)

Com a elements de suport, compta també amb un **glossari** en línia (amb 568 termes definits, exemplificats i amb remissió interna a l'apartat o apartats on es defineix), que resol dubtes terminològics durant la consulta. Aquests termes apareixen subratllats i amb un fons groc dins el text on és definit, i tornen a remetre al glossari.

a) Els adverbi demostratiu *ací, aquí, allí i allà* designen un lloc per referència a l'espai en què se situen els interlocutors de l'acte de parla (*Veniu aquí; Deixeu la maleta allà*). Comparteixen aquest valor amb els determinants i pronomes demostratius, amb els quals els estudiem[⇒].

adverbi demostratiu

Adverbi de lloc que indica posició per referència a l'espai en què se situen l'emissor i el receptor de l'acte de parla.

Veniu aquí

Apartat on es defineix: 11.2 / 16.4

Els termes definits es poden cercar dins el **glossari** mitjançant una finestra de cerca global o bé per lletres i fent girar la rodeta del ratolí de l'ordinador.

CARACTERÍSTIQUES DE LA GEIEC (6)

El glossari inclou també sinònims complementaris i alguns termes de caràcter molt general que no es tracten pròpiament en cap capítol, en el qual cas no figura cap remissió interna de l'entrada a l'exposició gramatical.

adjunt

Complement optatiu que aporta informació sobre alguna circumstància que envolta la predicació.

Taparem el forat amb una fusta

L'avi camina lentament

sintagma nominal sense especificador

Vegeu sintagma nominal escrit.

Apartat on es defineix: 8.5.3 / 10.5

CARACTERÍSTIQUES DE LA GEIEC (7)

Els **termes definits** apareixen marcats en el text amb una trama groga (p. ex., [§ 13.2](#)).

13.2 Els pronoms personals

duplicació pronominal

pronom de represa

pronom feble

pronom fort

pronom personal

pronom recíproc

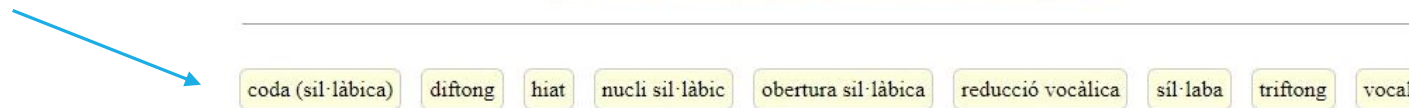
pronom reflexiu

Els **pronoms personals** són elements nominals definits que designen una persona o entitat coneguda o identificable, com ocorre amb els sintagmes nominals que contenen un determinant definit (l'article definit o un demostratiu, entre d'altres)[⇒] o amb els noms propis. Així, podem referir-nos a una mateixa persona dient: {*Ella* / *La teva amiga* / *La Marta*} no vindrà.

CARACTERÍSTIQUES DE LA GEIEC (8)

Atès que hi ha capítols en què els termes són nombrosos, s'han seleccionat unes **paraules clau** entre tots els termes de cada capítol. Les paraules clau apareixen dalt de totes les pantalles corresponents a un mateix capítol i, com els altres termes inclosos en el glossari, apareixen destacats amb una trama groga (p. ex., [§ 1.5](#)).

1.5 Annex. Les vocals: símbols fonètics i grafies

En el quadre 1.16 s'inclouen les vocals acompanyades dels símbols de l'Associació Fonètica Internacional i de les grafies amb què es representen; s'hi expliciten pronúncies específiques d'alguns parlars.

QUADRE 1.16

Vocals: símbols fonètics i grafies

Vocal	Símbol	Grafia	Exemples
Alta anterior	i	i	camí, illa, intel·ligent, pintar, raïm

CARACTERÍSTIQUES DE LA GEIEC (9)

Seguint els principis de la GIEC, la GEIEC manté la distinció entre lletra gran i lletra menuda: la lletra gran és la utilitzada ordinàriament en l'explicació general, mentre que la lletra menuda es reserva per a explicacions complementàries i fenòmens propis d'àmbits d'ús restringits, sigui per extensió territorial sigui per registre. Tanmateix, el contingut que es marca amb un tipus de lletra o un altre no sempre coincideix amb el marcatge en la GIEC.

De tota manera, la descripció se centra sobretot en els usos formals propis de tots o de la major part de parlars, però abasta també fenòmens propis de registres molt formals i de registres informals o de situacions comunicatives concretes.

CARACTERÍSTIQUES DE LA GEIEC (10)

- En aquest sentit, cal parar atenció que al final d'alguns paràgrafs apareix aquesta icona, la qual indica que es tracta d'una informació especialment rellevant des d'un punt de vista normatiu (p. ex., [§ 20.4](#)).

Cal tenir en compte que no és acceptable l'ús del subjuntiu en oracions encapçalades per adverbis o locucions adverbials amb valors modals de dubte o incertesa com ara *potser*, *possiblement*, *tal vegada*, *tal volta* o *per ventura*. D'acord amb l'ús tradicional i més general en l'actualitat, en aquests casos s'empra el mode indicatiu, amb un temps de present, passat o futur segons la referència temporal: *Potser es tracta d'un malentès* (i no *Potser es tracti d'un malentès*); *Possiblement vindran demà a sopar* (i no *Possiblement vinguin demà a sopar*); *Tal vegada han actuat amb una mica de precipitació* (i no *Tal vegada hagin actuat amb una mica de precipitació*).

El subjuntiu s'usa en les oracions encapçalades per la locució adverbial *potser que*, formada a partir de la lexicalització de la seqüència *pot ser que* i emprada per a atenuar un suggeriment, una ordre o una prohibició: *Potser que ho deixi per a un altre moment*; *Potser que anéssim cap allí*; *Potser que no en parlessis amb ell*². Notem que, en els exemples anteriors, *potser que* és una construcció fixada diferent del predicat *pot ser* seguit de *que*. Tan sols aquest darrer pot ser parafrasejable per 'és possible que' i admet que el primer verb aparegui en un temps verbal diferent o que s'intercalin elements entre els dos verbs: *Pot ser que no em concedeixin la beca*; *Podria molt ben ser que no me la concedissin*.

MANERES D'ACCEDIR AL CONTINGUT (1)

Des del **sumari general** (permet accedir al sumari del capítol corresponent i, d'aquest, a l'apartat o subapartat corresponent).

Sumari

- 1 - Les vocals i la síl·laba
- 2 - Les consonants
- 3 - L'accent i l'entonació
- 4 - La flexió nominal
- 5 - La flexió verbal

3 - L'accent i l'entonació

- 3.1 - Introducció
- 3.2 - L'accent
 - 3.2.1 - L'accent de mot
 - 3.2.2 - L'accent en els grups clítics
 - 3.2.3 - L'accent de frase
- 3.3 - L'entonació
 - 3.3.1 - L'entonació declarativa
 - 3.3.2 - L'entonació interrogativa
 - 3.3.3 - L'entonació exclamativa i la imperativa

3. L'accent i l'entonació

3.1 Introducció

e **accent de mot** **entonació** **grup clitic** **grup prosòdic**

racterístiques fonològiques que afecten més d'un segn
i aquest capítol.

mot tònic. L'entonació, d'altra banda, és el conjunt de
la modalitat oracional¹.

MANERES D'ACCEDIR AL CONTINGUT (2)

Des de l'índex de quadres (permet accedir al quadre o a les formes concretes que ens interessin, per bé que estan ordenats per número d'apartat, i potser no és la manera més intuïtiva que podríem esperar).

També serveix per a trobar casos que contenen marques d'ús, com ara «registres molt formals», «registres formals» i «registres informals».

Quadres

1.2.1 El vocalisme tònic (1 : Les vocals i la sil·laba)

Vocalisme tònic

1.2.1 El vocalisme tònic (1 : Les vocals i la sil·laba)

Obertura de les vocals mitjanes tòniques

1.2.2 El vocalisme àton (1 : Les vocals i la sil·laba)

Principals fenòmens vocàlics d'àmbit no general que afecten vocals àtones

LA VARIACIÓ DIALECTAL (1)

Com en el cas de la GIEC, en aquesta gramàtica no es recopilen sistemàticament totes les variants de tots els parlars ni es fa una llista exhaustiva dels parlars als quals pertany una variant. Tanmateix, s'hi dona compte de les variants més representatives de cada parlar que han assolit prestigi i s'indiquen els principals parlars en què són vives. Les variants geogràfiques generals esmentades en la GEIEC són les que es presenten en el quadre 1.

QUADRE 1
*Varietats geogràfiques de la llengua catalana
esmentades en la GEIEC*

BLOC	DIALECTE	SUBDIALECTES (parlars)
Oriental	alguerès	
	septentrional	
	central	gironí
		barceloní
		tarragoní
	baleàric	menorquí
mallorquí		
eivissenc		
Occidental	nord-occidental	lleidatà
	valencià	tortosí
		septentrional
		central
		meridional

LA VARIACIÓ DIALECTAL (2)

Cal notar que el nom de la varietat pot alternar amb la denominació «parlars de x» (per exemple, parlars baleàrics, parlars valencians, parlars de Lleida, parlars del Camp de Tarragona o parlars de la Franja), sovint quan el fenomen no afecta tota la zona sinó alguns dels seus parlars; també s'utilitza la denominació «parlars del Principat de Catalunya», que inclou el nord-occidental i els parlars orientals de Catalunya; en casos concrets, es fa referència a comarques o localitats (per exemple, parlars de la Ribagorça i el Pallars, parlar de l'Horta de València, d'Elx, de Tàrbena o de Sóller).

En general, es consideren adequats en els registres formals dels parlars respectius els trets més consolidats i prestigiosos, sobretot si són compartits per diverses àrees dialectals. En canvi, se solen associar amb els registres informals els de menor extensió territorial, que poden ser considerats poc o gens adequats en els registres formals. En aquest cas, sol indicar-se explícitament que es tracta de fenòmens no generals.

APARAT DE REMISSIONS DE LA GEIEC (1)

Per a poder ampliar la informació facilitada en cada apartat de la GEIEC, aquesta disposa d'un sistema de remissions:

1) **Remissions internes** a un altre apartat.

⇒ Aquest senyal es fa servir per a indicar que aquest aspecte es tracta també en un altre indret de la GEIEC: en passar-hi el cursor, hi apareix una maneta (☞) i, a sota, un quadre amb la sigla GEIEC i el número de l'apartat corresponent; fent-hi un clic amb el botó esquerre del ratolí, se'n va a l'apartat indicat (p. ex., [§ 13.2](#)).

Els pronoms personals són elements nominals definits que designen una persona o entitat coneguda o identificable, com ocorre amb els sintagmes nominals que contenen un determinant definit (l'article definit o un demostratiu, entre d'altres) o amb els noms propis. Així, podem referir-nos a una mateixa persona dient: {*Ella* / *La teva amiga* / *La Marta*} no vindrà.

GEIEC: 8.5.1

APARAT DE REMISSIONS DE LA GEIEC (2)

2) Remissions a les conjugacions verbals (V); curiosament, de moment no remetent a la GIEC, ja que remetent a les conjugacions que hi ha a l'Optimot (p. ex., [§ 5.3](#)).

5.3 Els verbs regulars

aspecte

desinència verbal

increment incoatiu

mode verbal

temps

verb defectiu

vocal temàtica

Des del punt de vista morfològic, els verbs es classifiquen en regulars i irregulars, segons si presenten unes pautes morfològiques recurrents i previsibles o se n'aparten. D'acord amb la tradició gramatical, considerem que són regulars els verbs de la primera conjugació que segueixen el model de *cantar*^V, els de la segona conjugació que segueixen el model de *batre*^V o de *témer*^V, els de la tercera conjugació pura que segueixen el model de *dormir*^V i els de la tercera conjugació incoativa que segueixen el model de *servir*^V.^{GIEC}

TÉMER

La taula recull les formes verbals més generals i les variants de referència principals. En la presentació de cada temps verbal, apareixen enllaçades per la conjunció o diverses variants, les quals són totes vàlides, encara que presentin diferències en la distribució geogràfica o en el valor estilístic. En canvi, apareixen entre parèntesis les variants pròpies almenys d'una de les grans varietats de la llengua catalana i que tenen una llarga tradició.

Indicatiu

Subjuntiu

APARAT DE REMISSIONS DE LA GEIEC (3)

3) **Remissions externes a la Gramàtica de la llengua catalana**, per bé que, de moment, les externes només indiquen l'epígraf del llibre en paper on se'n parla (p. ex., [§ 17.2.2](#)).

Els enllaços a la GIEC indiquen l'apartat on es pot ampliar la informació. La possibilitat d'anar directament al text indicat s'activarà quan aquesta obra estigui en un format en línia compatible amb el de la GEIEC. De moment, només indica el número d'apartat i prou.

Sovint, al costat d'un predicat amb un verb lleuger i un complement, la llengua presenta un predicat verbal format pel mateix radical que el complement al·ludit: *fer badalls / badallar, fer salts / saltar, donar o pegar cops / copejar* (i les variants corresponents amb *colp* i *colpejar*), *tenir necessitat / necessitar*. Altres vegades aquests verbs i el seu complement (sovint un sintagma nominal sense especificador) formen en major o menor grau expressions idiomàtiques: *fer nosa, fer goig, fer figa, fer temps, fer la guitza, no fer el pes, fer denteta, donar la raó, donar allargs o allargues, pegar voltes, tenir cara i ulls*.^{GIEC}

a) El verb *fer* és el verb lleuger ^{GIEC: 6.5.4c} marcat semànticament i, per això mateix, és el que s'usa més i en més contextos diferents.^{GIEC} Sol formar tres tipus de predicats complexos: predicats d'activitat, predicats d'atribució i, més marginalment, predicats de desplaçament.

APARAT DE REMISSIONS DE LA GEIEC (4)

4) **Remissions externes a l'Ortografia catalana** (p. ex., [§ 3.2.1](#)), per bé que, de moment, les externes només indiquen l'epígraf del llibre en paper on se'n parla.

Els enllaços a l'OIEC indiquen l'apartat on es pot ampliar la informació. La possibilitat d'anar directament al text indicat s'activarà quan aquesta obra estigui en un format en línia compatible amb el de la GEIEC. De moment, només indica el número d'apartat i prou.

En català, l'accent de mot pot recaure en una de les tres últimes síl·labes, com apareix exemplificat en el quadre 3.2, en què es marca en negreta la síl·laba amb accent. L'accent de mot pot reflectir-se amb un accent gràfic d'acord amb les normes ortogràfiques del català.^{OIEC}

OIEC: 3.1

APARAT DE REMISSIONS DE LA GEIEC (5)

5) Enllaços a arxius de so.

És previst que, ben aviat, s'hi incorporaran enregistraments sonors (la gramàtica els anomena àudios,) , de manera que es podran sentir els exemples dels continguts de fonètica i modalitat entonativa (capítols 1, 2 i 3) tal com es pronuncien en diferents parlars.

Aquest símbol indica que en aquest punt s'il·lustra mitjançant el so el fenomen fonètic descrit (de moment, no se'n veu cap, perquè encara no hi ha arxius d'àudio).

CAS PRÀCTIC: L'ÚS DE *FINS* I *FINS A* (1)

Casos generals

<i>fins a</i> + Inf [subordinades]	<i>Va caminar fins a quedar exhaust</i> (temporal); <i>Es guanya la vida amb feines diverses: des de traduir fins a fer de guia turístic</i> ; <i>No descansaré fins a demostrar la seva innocència</i> (temporal); <i>No pareu fins a trobar-lo</i> (temporal)
<i>fins</i> + <i>fer</i> + Quant [subordinades]	<i>Fins fa dos dies es trobava bé</i> (temporal); <i>No n'hem sabut res fins fa tres dies</i>
<i>fins</i> + Ger/PP [subordinades]	<i>No hi parlarem fins havent sortit del teatre</i> ; <i>No ens veurem fins tocades les dotze</i> ; <i>No vindreu fins {passades les festes / passat festes}?</i> (GIEC, 753)
<i>fins</i> + Conj (<i>que/quan</i>) [subordinades]	<i>Els pares no van conèixer la seva promesa fins que es van casar</i> ; <i>Us esperarà fins que arribeu</i> (temporal); <i>Us esperarem fins que/quan torneu</i> (temporal); <i>No entris a la consulta del metge fins que (no) t'avisin</i> (temporal amb negació expletiva; GIEC, 1314)

Cas general amb indicació de límit no temporal ni locatiu (quantitat màxima)

<i>fins a</i> + Quant (límit)	<i>Podem oferir fins a dues entrades per família</i> ; <i>Va contractar fins a quatre persones per a fer la reforma</i> ; <i>L'experiència s'avaluarà fins a un màxim de dos punts</i>
-------------------------------	--

CAS PRÀCTIC: L'ÚS DE *FINS* I *FINS A* (2)

Casos amb indicació de límit temporal (1: precedint SN)

<i>fins</i> (a) + SN temporal definit (data concreta; expressions que en altres contextos apareixen precedides de a)	<i>Fins</i> (a) la primavera següent; <i>Fins</i> (a) l'endemà de Reis; <i>Fins</i> (a) l'1 d'agost
<i>fins a</i> + SN temporal (final de termini)	<i>Tindrem obert (des del 3 d'abril) fins al 15 de setembre; Els diners no arribaran fins al dia 30 (abans ja ens els haurem gastat); La matrícula romandrà oberta des de l'1 de maig fins a l'1 de juny; Va estar-s'hi de Nadal fins a mitjan febrer; Visita malalts de les nou fins a migdia</i>
<i>fins a</i> + SN temporal (final de termini metafòric)	<i>Aquestes formes poètiques es cultiven fins al Barroc</i>
<i>fins</i> (a/en) + Dem (aquest/aqueix/aquell) temporal	<i>No ens vam assabentar de res fins a aquella data (GIEC, 753); ...fins aquella data (GIEC, 753); ...fins en aquella data (GIEC, 753)</i>
<i>fins</i> + SN temporal (or. negativa)	<i>Els diners no arribaran fins el dia 30 (= no els cobrarem abans del dia 30)</i>

CAS PRÀCTIC: L'ÚS DE *FINS* I *FINS A* (3)

[Exposició detallada del cas de *fins* + SN temporal (oració negativa)]

Fabra (1918)	«Les designacions de lloc o de temps solen revestir darrer[e] de <i>fins</i> la mateixa forma que revestirien en l'absència d'aquesta preposició»
Fabra (1923)	«El <i>fins</i> local o temporal precedeix sempre una designació de lloc o de temps; ara bé, aquesta designació ha de tenir, darrer[e] <i>fins</i> , la mateixa forma que tindria en absència d'aquesta preposició»
Fabra (1952-1954)	«El <i>fins</i> local o temporal precedeix sempre una designació de lloc o de temps; ara bé, aquesta designació ha de tenir, darrer[e] <i>fins</i> , la mateixa forma que tindria en absència d'aquesta preposició»
Jané (1978 i 1983)	«vam afirmar un dia (AVUI, 27-X-78) que calia escriure <i>No començarà fins el dia 10</i> . [...] Per això dèiem que calia escriure <i>No durarà fins al dia 10</i> » [Hi pot tenir a veure el fet que es tracta de dos verbs diferents?]
GIEC (2016, p. 752 i 753)	«En oracions negatives, el punt final té a veure amb el període en què no es dona una situació i, per tant, amb el moment en què s'inicia: <i>Les classes no començaran fins a primers d'octubre</i> » «La forma composta, concretament, s'usa [...] amb expressions temporals que en altres contextos apareixen precedides de <i>a</i> : <i>No mengis res fins {a les sis / a la nit / al migdia}</i> »
GEIEC (2018)	«Amb valor temporal la forma composta <i>fins a</i> es manté [...] amb expressions temporals que en altres contextos apareixen precedides de <i>a</i> [...]. »Així diferenciem casos com <i>Els diners no arribaran fins el dia 30</i> (no els cobrarem abans del dia 30) [...] i <i>Els diners no arribaran fins al dia 30</i> (abans ja ens els haurem gastat)» [Hi pot tenir a veure que el significat del verb i, doncs, el règim són diferents?]

CAS PRÀCTIC: L'ÚS DE *FINS* I *FINS A* (4)

Casos amb indicació de límit temporal (i 2: precedint SPrep o SAdv)

<i>fins</i> + SPrep temporal	<i>Podeu accedir-hi fins a les vuit; No mengis res fins a les sis / a la nit / al migdia</i>
<i>fins</i> + SPrep temporal (amb una preposició altra que <i>a</i>)	<i>No arribarà fins d'aquí (a) un quart d'hora; Hi serem fins per Nadal; fins vers/devers l'any 1950 (GIEC, 753)</i>
<i>fins a</i> + SPrep temporal (or. negativa)	<i>No arribarà fins a les deu; Les classes no començaran fins a primers d'octubre</i>
<i>fins</i> + Prep intransitiva temporal (<i>abans, després, etc.</i>)	<i>No tornaran fins després; No ens veurem fins després de Nadal (GIEC, 753)</i>
<i>fins</i> + SAdv temporal	<i>Fins ben aviat; Fins avui/enguany/llavors no m'havien dit res (GIEC, 753); Fins més tard; Fins ben aviat (GIEC, 753); Des de llavors fins ara (GIEC, 807); No torneu fins allà a la tardor (GIEC, 801)</i>
<i>fins</i> + SAdv temporal (dia de la setmana sense determinant)	<i>No et pot atendre fins dilluns; No tornarem a veure'ns fins dijous</i>

CAS PRÀCTIC: L'ÚS DE *FINS* I *FINS A* (5)

Casos amb indicació de límit locatiu (1: precedint SN)

<i>fins a</i> + SN locatiu	<i>Heu d'arribar fins a l'estació; Heu arribat fins a l'estació; Haureu d'anar a peu fins al teatre; Vam arribar fins al peu mateix de l'Everest; Fins a l'escola hi ha uns 300 metres</i>
<i>fins (a/en)</i> + Dem (<i>aquest/aqueix/aquell</i>) locatiu	<i>Aneu fins a aquella casa; Aneu fins aquella casa; Aneu fins en aquella casa</i>

CAS PRÀCTIC: L'ÚS DE *FINS* I *FINS A* (6)

Casos amb indicació de límit locatiu (i 2: precedint SPrep o SAdv)

<i>fins</i> (a) + SPrep locatiu	<i>Camineu fins (a) prop de la finca; Camineu fins (a) vora el riu; L'aigua arribava fins (a) dalt de tot</i>
<i>fins a</i> + SPrep locatiu (sota/sobre)	<i>Mireu d'arribar fins a sobre/sota la finestra</i>
<i>fins</i> + SPrep locatiu (arran/enfront)	<i>Arribarem fins enfront de l'edifici; Vam arribar fins arran/enfront de la porta</i>
<i>fins a</i> + SPrep locatiu (metafòric)	<i>Arribarà fins a les últimes conseqüències</i>
<i>fins</i> (a) + SPrep locatiu (on)	<i>Jo sé fins (a) on arriba la teva infàmia</i>
<i>fins</i> (a) + Prep intransitiva locativa (dalt, dins, dintre, prop, fora, davant, darrere, etc.)	<i>Camineu fins (a) dalt/baix; Van avançar fins ben endins d'aquella cova (GIEC, 802); Aneu fins una mica més enllà (GIEC, 802)</i>
<i>fins</i> + SAdv demostratiu locatiu (ací, aquí, allí, allà)	<i>L'aigua va arribar fins allà; Vine fins ací; Ves fins allà; Des d'ací fins allà (GIEC, 723)</i>

CONCLUSIONS

Tot i que la *Gramàtica essencial de la llengua catalana* (GEIEC) encara no es pot considerar una obra acabada del tot (per bé que esperem que ho podrà ser aviat), creiem que serà una bona porta d'entrada a la *Gramàtica de la llengua catalana* (GIEC) quan pugui accedir al contingut d'aquesta i mostrar-lo en pantalla. En aquest sentit, també serà important que mostri els paradigmes verbals que figuren en la GIEC, en comptes de remetre a un recurs extern a l'IEC com ho és l'Optimot.

Igualment, permetrà detallar aspectes ortogràfics comentats en la GEIEC quan pugui accedir a l'*Ortografia catalana* (OIEC).

I, finalment, serà especialment útil, pel que fa a la fonètica i la fonologia, quan contingui els fitxers de so que anuncia el text de la introducció de la GEIEC per a conèixer els diferents sons del català.

MOLTES GRÀCIES PER L'ATENCIÓ!

Biblioteca Central d'Igualada
25 de maig de 2019